

Väljaandja:
Akti liik:
Teksti liik:
Redaktsiooni jõustumise kp:
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:
Avaldamismärge:

Riigikogu
seadus
terviktekst
25.03.2022
Hetkel kehtiv
RT I, 15.03.2022, 13

Riigivaraseadus

Vastu võetud 11.11.2009
[RT I 2009, 57, 381](#)
jõustumine 01.01.2010

Muudetud järgmiste aktidega

Vastuvõtmine	Avaldamine	Jõustumine
20.04.2010	RT I 2010, 17, 94	01.05.2010
05.05.2010	RT I 2010, 24, 115	01.09.2010
17.06.2010	RT I 2010, 38, 233	01.07.2010
16.12.2010	RT I, 05.01.2011, 11	15.01.2011
06.06.2012	RT I, 28.06.2012, 1	08.07.2012, osaliselt 01.03.2013
27.02.2013	RT I, 15.03.2013, 26	20.03.2013
20.03.2013	RT I, 05.04.2013, 2	15.04.2013
19.02.2014	RT I, 13.03.2014, 2	23.03.2014, osaliselt 01.01.2015, 01.01.2017 ja 01.01.2019
19.02.2014	RT I, 13.03.2014, 3	01.01.2018, 23.03.2014 ja osaliselt 01.01.2016
27.02.2014	RT I, 21.03.2014, 3	31.03.2014
11.06.2014	RT I, 21.06.2014, 8	01.01.2015, osaliselt 01.07.2014
19.06.2014	RT I, 29.06.2014, 109	01.07.2014
19.06.2014	RT I, 29.06.2014, 109	01.07.2014, Vabariigi Valitsuse seaduse § 107 ³ lõike 4 alusel asendatud ministrite ametinimetused.
18.02.2015	RT I, 23.03.2015, 3	01.07.2015
11.06.2015	RT I, 30.06.2015, 4	01.09.2015, osaliselt 01.07.2015
07.06.2016	RT I, 28.06.2016, 1	01.07.2016, osaliselt 01.01.2017
15.12.2016	RT I, 31.12.2016, 2	01.01.2017, osaliselt 01.02.2017
14.06.2017	RT I, 04.07.2017, 1	01.01.2018
19.06.2017	RT I, 06.07.2017, 3	16.07.2017
10.01.2018	RT I, 22.01.2018, 1	01.02.2018
21.03.2018	RT I, 28.03.2018, 1	07.04.2018
06.06.2018	RT I, 29.06.2018, 1	01.07.2018
15.04.2020	RT I, 21.04.2020, 1	01.05.2020
06.05.2020	RT I, 19.05.2020, 2	29.05.2020
25.11.2020	RT I, 10.12.2020, 1	01.01.2021
12.05.2021	RT I, 22.05.2021, 2	01.06.2021
24.11.2021	RT I, 08.12.2021, 2	01.01.2022
15.12.2021	RT I, 28.12.2021, 2	01.01.2022
16.02.2022	RT I, 10.03.2022, 1	21.03.2022
23.02.2022	RT I, 15.03.2022, 2	25.03.2022

1. peatükk

ÜLDSÄTTED

§ 1. Seaduse reguleerimisala

(1) Käesolev seadus reguleerib riigivara valitsemist.

(2) Riigivara valitsemine on vara Eesti Vabariigi (edaspidi *riik*) nimel omandamine, kasutamiseks võtmine, valdamine, kasutamine ja käsutamine ning riigi osalemine Eestis registrisse kantud juriidilises isikus või varaühisuses ja välisriigis registreeritud piiratud vastutusega eraõiguslikus juriidilises isikus.
[RT I, 04.07.2017, 1- jõust. 01.01.2018]

(3) Riigivara on riigile kuuluvate rahaliselt hinnatavate õiguste ja kohustuste kogum.

§ 2. Seaduse kohaldamise erisused

(1) Käesoleva seaduse § 77 lõiget 2 ning käesolevas seaduses aktsiate ja osade omandamise ja võõrandamise kohta sätestatud ei kohaldata riigi likviidsete finantsvarade ja stabiliseerimisreservi vahendite haldamisele riigieelarve seaduse kohaselt ning sellise tegevuse eesmärgil omandatud aktsiate ja osade suhtes.
[RT I, 13.03.2014, 2- jõust. 23.03.2014]

(2) Julgeolekuasutuse valitsemisel olevale riigivarale ei kohaldata käesoleva seaduse § 17 lõike 1 punktides 1 ja 2, § 19 lõigetes 2 ja 3, § 30 lõike 1 punktides 1 ja 2 ning lõikes 3, § 37 lõigetes 2–5 ning §-des 50, 57–62, 66–74 ja 95–100 sätestatud.
[RT I, 28.06.2016, 1- jõust. 01.07.2016]

(3) Riigivara suhtes, mille kohta on teises seaduses kehtestatud eriregulatsioon, kohaldatakse käesolevat seadust eriseaduses sätestatud arvestades.

(3¹) Välisriigis asuva riigivaraga seotud tehingutele kohaldatakse asukohajärgses riigis kehtivat õigust ja tava, arvestades käesoleva seaduse põhimõtteid niivõrd, kuivõrd need ei ole vastuolus asukohariigi õigusega.
[RT I, 28.06.2016, 1- jõust. 01.07.2016]

(4) Riigitulundusasutuse valduses oleva riigivara valitsemisel kohaldatakse käesolevat seadust tema kohta eriseaduses sätestatud erisusi arvestades.

(5) Käesolevat seadust ei kohaldata riigivara välisriigi, rahvusvahelise organisatsiooni või muu rahvusvahelise kokkuleppega loodud institutsiooni omandisse või kasutamiseks andmisele ega vara välislepingu või muu rahvusvahelise kokkuleppe alusel kasutamiseks võtmisele.
[RT I, 28.06.2016, 1- jõust. 01.07.2016]

(6) Põhiseaduslike institutsioonide suhtes ei kohaldata käesoleva seaduse sätteid, mis käsitlevad Vabariigi Valitsuse poolt otsuste tegemist või nõusoleku andmist.

(7) Käesolevat seadust ei kohaldata riigivara valitseja põhitegevust tutvustavate või informatiivse loomuga trükiste ja teavikute, samuti meenete võõrandamisele. Sellise vara võõrandamise korra kehtestab riigivara valitseja.

(8) Käesolevat seadust ei kohaldata riigi osalemisele välislepingute alusel moodustatud finantsinstitutsioonides ja välisriigi eraõiguslikes juriidilistes isikutes, kui riigi osalemine tuleneb Euroopa Liidu õigusaktist või välislepingust.
[RT I, 28.06.2016, 1- jõust. 01.07.2016]

(9) Käesoleva seaduse sätteid, mis ei ole kooskõlas reguleeritud väärtpaberiturul kehtivate äriühingu juhtimise, teabe avalikustamise ja erikontrolli tegemise nõuetega, ei kohaldata:

1) riigi osalusega äriühingu või tema konsolideerimisgruppi kuuluva tütarettevõtja suhtes, mille väärtpaberid on noteeritud reguleeritud väärtpaberiturul või mille väärtpaberite noteerimiseks on esitatud avaldus;

2) käesoleva lõike punktis 1 nimetatud äriühingu konsolideerimisgruppi kuuluva tütarettevõtja suhtes.
[RT I, 28.12.2021, 2- jõust. 01.01.2022]

§ 3. Mõisted

(1) Käesolevas seaduses kasutatakse mõisteid järgmises tähenduses:

1) *riigi äriühing* – aktsiaselts, mille kõik aktsiad kuuluvad riigile, või osaühing, mille ainuke osa kuulub riigile;

2) *riigi osalusega äriühing* – aktsiaselts või osaühing, milles riigile kuulub vähemalt üks aktsia või osa;

3) *enamusotsustusõigus* – äriühingu üldkoosolekul põhikirja muutmise, aktsia- või osakapitali suurendamise või vähendamise, äriühingu lõpetamise, ühinemise, jagunemise või ümberkujundamise otsuse vastuvõtmiseks nõutavat häälteenamust esindavate aktsiate või osa omamisega kaasnev õigus;

4) *otsustusõigus* – äriühingu üldkoosolekul käesoleva lõike punktis 3 nimetatud otsuste vastuvõtmiseks nõutavat häälte arvu esindavate aktsiate või osa omamisega kaasnev õigus;

5) *vähemusotsustusõigus* – äriühingu üldkoosolekul käesoleva lõike punktis 3 nimetatud otsuste vastuvõtmise tõkestamiseks nõutavat häälte arvu esindavate aktsiate või osa omamisega kaasnev õigus;

- 6) *vähemusosalus* – osalus äriühingu aktsia- või osakapitalis, mis ei anna vähemusotsustusõigust;
- 7) *riigi asutatud sihtasutus* – riigi sihtasutus või riigi osalusel asutatud sihtasutus;
- 8) *riigi sihtasutus* – sihtasutus, mille ainuasutaja on riik;
- 9) *riigi osalusel asutatud sihtasutus* – sihtasutus, mille mitmest asutajast üks on riik;
- 10) *põhiseaduslikud institutsioonid* – Riigikogu, Vabariigi President, Riigikontroll, õiguskantsler ja Riigikohus;
- 11) *volitatud asutus* – riigiasutus, kelle valdusesse riigivara valitseja oma valitsemisel oleva vara on andnud;
- 12) *kasutusleping* – võlaõiguslik või asjaõiguslik leping, mille alusel riik võtab või annab kasutusse asja või selle osa.

[RT I, 28.06.2016, 1- jõust. 01.07.2016]

(2) Riigile kuuluvale maatüksele, mida ei ole kinnistatud, ehitisele ja selle mõttelisele või reaalsale kuni ehitise aluse ja selle teenindamiseks vajaliku maatüki kandmiseni kinnistusraamatusse, samuti riigile kuuluvale laevale, mida ei ole laeva lipuõiguse ja laevaregistrite seaduse alusel kinnistatud, kohaldatakse kinnisasja sätteid.

[RT I, 28.06.2016, 1- jõust. 01.07.2016]

(3) Käesolevas seaduses vallasasja kohta sätestatud kohaldatakse ka varaliselt hinnatavale õigusele, välja arvatud riigi tarkvarale, kui see antakse avalikkusele tasuta kasutamiseks käesoleva seaduse 3. peatüki 2. jaos sätestatud korras.

[RT I, 22.05.2021, 2- jõust. 01.06.2021]

(4) Käesolevas seaduses väärtpaberite kohta sätestatud kohaldatakse ka osaühingu osa ja lepingulise fondi osaku või lepingulise fondi rahaliselt hinnatavate õiguste ja kohustuste suhtes, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti. Lepingulises fondis osalemisele kohaldatakse käesolevas seaduses riigi eraõiguslikus juriidilises isikus aktsionäri või osanikuna osalemise kohta sätestatud.

[RT I, 28.06.2016, 1- jõust. 01.07.2016]

(5) Käesolevas seaduses kasutuslepingu kohta sätestatud kohaldatakse ka piiratud asjaõigustele, mille alusel isikul, kelle kasuks seatakse piiratud asjaõigus või kelle omandis oleva kinnisasja kasuks seatakse piiratud asjaõigus, tekib õigus asja või selle osa kasutada.

[RT I, 28.06.2016, 1- jõust. 01.07.2016]

§ 4. Riigivara valitseja

(1) Riigivara valitseja korraldab riigi nimel vara riigile omandamist, riigivara valdamist, kasutamist ja käsutamist, kinnisasjade kasutamist kasutuslepingu või piiratud asjaõigusega koormamise lepingu alusel ning riigi osalemist aktsionäri, osaniku, asutaja või liikmena Eestis registrisse kantud aktsiaseltsis, osaühingus, sihtasutuses või mittetulundusühingus ja välisriigis piiratud vastutusega eraõiguslikus juriidilises isikus ning teostab sellest tulenevaid õigusi ja kohustusi käesoleva seadusega sätestatud korras.

[RT I, 28.06.2016, 1- jõust. 01.07.2016]

(2) Riigivara valitsejad on:

- 1) Riigikogu Kantslei;
- 2) Vabariigi Presidendi Kantslei;
- 3) Riigikontroll;
- 4) Õiguskantsleri Kantslei;
- 5) Riigikohus;
- 6) Riigikantslei;
- 7) ministeerium.

(3) Seaduses või Vabariigi Valitsuse määruses sätestatud juhtudel täidab riigivara valitseja ülesandeid riigitulundusasutus ning maareformi seaduses ja selle alusel antud määrustes sätestatud juhtudel Maa-amet.

[RT I, 04.07.2017, 1- jõust. 01.01.2018]

(3¹) Kui riigivara valitseja ülesandeid täidab riigitulundusasutus, kohaldatakse tema suhtes ministeeriumi kohta sätestatud. Käesoleva seaduse alusel Vabariigi Valitsuse pädevuses olevate küsimuste otsustamiseks esitatakse ettepanekud valdkonna eest vastutava ministri kaudu.

[RT I, 04.07.2017, 1- jõust. 01.01.2018]

(4) Riigivara valitsejal on kõik seadusest tulenevad omaniku, aktsionäri, osaniku, äriühingu asutaja, hooneühistu liikme, korteriühisuses osaleva korteriomaniku, kaaspärija, sihtasutuse asutaja või mittetulundusühingu liikme õigused ja kohustused.

(5) Asutusesiselt määratakse isikud, kes täidavad riigivara valitseja ülesandeid riigivara valitseja nimel, kui seadusest või määrusest ei tulene teisiti.

§ 5. Väärtpaberite valitseja ja äriühingu asutajaõiguste teostaja

(1) Riigile kuuluva aktsia või osa valitseja ja äriühingu asutajaõiguste teostaja on Vabariigi Valitsuse määratud ministereerium või riigitulundusasutus (edaspidi *osaluse valitseja*), kelle määramisel tuleb arvestada ministereeriumi või riigitulundusasutuse pädevust ja sobivust aktsia või osa valitseja õiguste ja kohustuste parimal teostamisel ning eesmärgi vältida huvide konfliktit riigi erinevate ülesannete vahel.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatata riigile kuuluvate väärtpaberite valitsejaks määratakse Rahandusministeerium.

(3) Riigile kuuluva vähemusosaluse valitsejaks on Rahandusministeerium. Kui riigi osalus äriühingus kahaneb vähemusosaluseni, esitab osaluse valitseja Vabariigi Valitsusele otsuse eelnõu anda osalus üle Rahandusministeeriumi valitsemisele. Nimetatud eelnõu esitatakse ühe kuu jooksul pärast aktsia- või osakapitali suurendamise või vähendamise registreerimist või aktsiate või osa võõrandamistehingu või muu tehingu toimumist, millega kaasnes riigi osaluse vähenemine.
[RT I, 28.06.2016, 1- jõust. 01.07.2016]

(4) Riigi osaluse valitseja ühes ja samas äriühingus võib olla ainult üks ministeerium või riigitulundusasutus.

(5) Äriühingu asutamisel ja äriühingu aktsionäride üldkoosolekul või osanike koosolekul esindab riiki osalust valitseva ministeeriumi minister. Kui aktsiate või osa valitseja on riigitulundusasutus, on käesoleva seaduse kohaldamisel ministri õigustes riigitulundusasutuse nõukogu, keda esindab volituse alusel nõukogu esimees.

(6) Osalust valitseva ministeeriumi minister võib volitada aktsionäride üldkoosolekul või osanike koosolekul osalema:

- 1) ministeeriumi kantslerit või asekanterit, kui tegemist on riigi osalusega äriühinguga, mille väärtpaberid on noteeritud reguleeritud väärtpaberiturul ja riigi osalus annab vähemalt vähemusotsustusõiguse;
- 2) ministeeriumi ametnikku, kui riigi osalus äriühingus ei anna vähemusotsustusõigust.

[RT I, 28.12.2021, 2- jõust. 01.01.2022]

(7) Hooneühistu liikmesuse teostamisele kohaldatakse käesoleva paragrahvi lõigetes 1, 2 ja 5 sätestatut.

§ 6. Asutaja- ja liikmeõiguste teostaja sihtasutuses või mittetulundusühingus

(1) Asutaja- ja liikmeõiguste teostamisele maaparandusühistus kohaldatakse maaparandusseaduses sätestatut.
[RT I, 04.07.2017, 1- jõust. 01.01.2018]

(2) Liikmeõigusi korteriühistus või muus mittetulundusühingus, mille liikmesus on seotud riigivara valitsemisega, teostab riigivara valitseja või tema volitusel volitatud asutus. Sama kehtib korteriomandi esemega seotud õigussuhete korraldamise kohta korteriomanike ühisuse kaudu, samuti kaaspärijate ühisuse kaudu. Kui liikmesusega seotud riigivara on mitme riigivara valitseja valitsemisel:

- 1) tuleb liikmeõiguste teostamist puudutavad otsused eelnevalt kooskõlastada teiste riigivara valitsejatega;
- 2) kohaldatakse liikmeõiguste teostaja määramisel ning riigivara valitsejate lahkarvamuste korral käesoleva seaduse § 7 lõikes 6 või 7 sätestatut.

(3) Riigi asutajaõigusi sihtasutuses ning liikmeõigusi käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 nimetatata mittetulundusühingus teostab Vabariigi Valitsuse määratud ministeerium või Riigikantselei (edaspidi *asutaja- või liikmeõiguste teostaja*), kelle määramisel tuleb arvestada asutuse pädevust ja sobivust selleks. Vabariigi Valitsuse määratud ministeerium võib volitada asutaja- või liikmeõigusi teostama volitatud asutust.
[RT I, 04.07.2017, 1- jõust. 01.01.2018]

(4) Asutajaõiguste teostajaks ühes ja samas sihtasutuses võib olla ainult üks riigivara valitseja. Sama kehtib liikmeõiguste teostamise kohta mittetulundusühingus.

(5) Asutajaõiguste teostajal on kõik seadusest tulenevad sihtasutuse asutaja õigused ja kohustused, millest tulenevate ülesannete täitmisel esindab riiki minister või riigisekretär.

(6) Liikmeõiguste teostajal on kõik seadusest tulenevad mittetulundusühingu liikme õigused ja kohustused, millest tulenevate ülesannete täitmisel esindab riiki minister, riigisekretär või liikmeõigusi teostama volitatud asutuse juht.

[RT I, 04.07.2017, 1- jõust. 01.01.2018]

(7) [Kehtetu -RT I, 04.07.2017, 1- jõust. 01.01.2018]

(8) Liikmeõiguste teostajat esindaval ministril, riigisekretäril ja liikmeõigusi teostama volitatud asutuse juhil on õigus volitada üldkoosolekul (volinike koosolekul) osalema talle alluvat ametnikku.

[RT I, 04.07.2017, 1- jõust. 01.01.2018]

§ 7. Riigivara valitseja määramine

[RT I, 28.06.2016, 1- jõust. 01.07.2016]

(1) Riigi omandatav vara loetakse selle riigivara valitseja valitsemisele kuuluvaks, kellele see vara seaduse või tehingu alusel tuleb üle anda või kes on õigustatud või kohustatud selle vastu võtma.

(2) Asjaõigusseaduse § 126 alusel riigi poolt omandatud kinnisasja valitseja määrab Vabariigi Valitsus. Kuni Vabariigi Valitsus ei ole valitsejat määranud, on nimetatud riigivara valitsejaks Rahandusministeerium.
[RT I, 30.06.2015, 4- jõust. 01.09.2015]

(3) Riigi poolt vallasasja hõivamise korraldajaks on riigivara valitseja, kes on õigustatud vallasasja hõivama.

(4) Riigi poolt vara pärimisel on pärimise korraldaja ja riigivara valitseja pärast vara omandamist:

- 1) Rahandusministeerium, kui pärimismenetlus viiakse läbi Eestis;
- 2) Välisministeerium, kui pärimismenetlus viiakse läbi välisriigis.

[RT I, 28.12.2021, 2- jõust. 01.01.2022]

(5) Kui õigusaktides ei ole sätestatud teisiti, on kriminaalasjas kohtuotsuse või -määrusega, väärtetasvõõrandamise kohtuvälise menetleja otsuse või määrusega või kohtuotsuse või -määrusega konfiskeeritud vara (edaspidi *konfiskeeritud vara*) valitseja:

- 1) Rahandusministeerium, kui süüasja menetles Maksu- ja Tolliamet või konfiskeeriti kinnisvõõrandamine või väärtetasvõõrandamine;
- 2) Siseministeerium käesoleva lõike punktis 1 nimetatud juhul.

[RT I, 31.12.2016, 2- jõust. 01.02.2017]

(6) Kui riigivara või omandatava vara valitsejat või volitatud asutust seadusest või tehingust otseselt ei selgu või on tekkinud vaidlus, määrab riigivara valitseja Vabariigi Valitsus.

(7) Kui üheks vaidluspooleks on põhiseaduslik institutsioon, lahendatakse vaidlus riigivara valitsejate kokkuleppel.

(7¹) [Kehtetu -RT I, 29.06.2018, 1- jõust. 01.07.2018]

§ 8. Riigivara valitsemise põhimõtted

(1) Riigivara valitseja on kohustatud riigivara valitsema eesmärgipäraselt, otstarbekalt, säästlikult ja heaperemehelikult.

(1¹) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud kohustuse järgimiseks äriühingutes osalemisel kinnitab Vabariigi Valitsus osaluspoliitika põhimõtted, mida uuendatakse vähemalt igal viiendal aastal.

[RT I, 28.12.2021, 2- jõust. 01.01.2022]

(2) Ühtse terviku moodustava riigivara hulka kuuluval asjal või õigusel on üks riigivara valitseja.

(3) [Kehtetu -RT I, 28.06.2016, 1- jõust. 01.07.2016]

(4) Tehes riigivaraga mis tahes toiminguid või tehinguid, peab riigivara valitseja juhinduma põhimõttest suurendada kasu ja vältida kahju, mis riik võib neist toimingutest või tehingutest saada.

(5) Riigivara valitseja peab tegema riigivaraga tehinguid kooskõlas õigusaktidega ning läbipaistvalt ja kontrollitavalt.

(6) Riigivara valitseja kehtestab oma valitsemisala teenistujatele riigivara valdamise ja kasutamise nõuded.

(7) Volitatud asutus on kohustatud täitma tema valdusesse antud riigivara suhtes nõudeid, mis käesolevas seaduses on esitatud riigivara valitsejale. Volitatud asutus teostab riigivara valitseja õigusi riigivara valitseja määratud ulatuses.

[RT I, 28.06.2016, 1- jõust. 01.07.2016]

(7¹) Volitatud asutuse riigivaraga seotud õiguste ja kohustuste ulatuse ning otsustusõiguse võib sätestada riigivara valitseja määruse või käskkirjaga.

[RT I, 04.07.2017, 1- jõust. 01.01.2018]

(8) Riik ei või olla täis- ega usaldussuhtes osanik ega tulundussuhtes liige, välja arvatud hooneühistu liige, ega kuuluda mittetulundusliku iseloomuga isikute ühendusse, mis ei ole kantud registrisse, välja arvatud korteriomanike ühisusse ning kaaspärijate ühisusse. Riik ei või osaleda välisriigis registreeritud eraõiguslikus juriidilises isikus, kui sellega kaasneb riigi piiramatult vastutus.